

СХЕМА АНАЛІЗУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

Дана схема покликана допомогти уникнути недоробок чи помилок і дати студентів ясний і чіткий дороговказ у його діяльності. Нижче наведена доволі широка схема аналізу уроку, яка буде корисною перш за все для молодого вчителя, оскільки вона водночас визначає необхідні елементи уроку, які є виразом знань і вмінь вчителя, підготовки до уроку, вміння планувати всіх видів роботи на уроці і сприяє творчому використанню методів та навчальних засобів.

Загально-дидактична схема аналізу навчального заняття (за О.Я. Савченко)

1. Готовність класу (групи) до уроку.
2. Визначення теми і мети уроку, їх відповідність програмним вимогам.
3. Загальна відповідність фактичного змісту уроку його меті.
4. Організація навчальної діяльності учнів на уроці.
5. Режим навчальної праці на уроці (розподіл часу, чергування різних видів діяльності як за змістом, так і за формою сприймання; засоби попередження втомлюваності учнів; концентрація уваги).
6. Оцінка структури уроку та якісна характеристика його окремих етапів.
7. Мотиваційний мікроклімат уроку (загальна атмосфера спілкування, якість мовлення вчителя, стимулювання дітей до праці, спостережливість, вміння підтримувати дитячу думку).
8. Загальна оцінка результативності уроку.

Орієнтовна схема аналізу комбінованого уроку

1. Підготовка до уроку:
 - Вчитель (прізвище, ім'я, по батькові, його стаж роботи).
 - Конспект уроку (тема і мета уроку, тип уроку).
2. Готовність класу до уроку:
 - Школа, клас, кількість учнів, гігієнічний стан приміщення.
 - Психологічна готовність учнів до даного уроку, наявність навчальних засобів (підручників, зошитів, письмового приладдя).
3. Початок уроку:
 - організація створення ділової обстановки; визначення теми і завдань, що будуть вивчатися, які завдання повинні будуть розв'язати учні на уроці.
4. Зміст уроку:
 - Відповідність змісту уроку і теми програмі, календарному плану, підручнику та віковим особливостям учнів даного класу.
 - Роль і місце уроку в межах теми.

- Відповідність змісту уроку меті, його науковий рівень, освітнє та виховне значення. Зв'язок теорії з практикою.

- Доцільність добору мовного матеріалу і його дозування.

- Презентація до уроку, який відповідає його меті, та співвідношення його з іншими елементами уроку.

5. Методична сторона уроку:

- Тип, структура уроку, його місце серед уроків з теми.

- Мета уроку, дидактичні завдання окремих етапів.

- Витрата часу.

6. Режим навчальної праці школярів на уроці:

- Розподіл часу, чергування різних видів діяльності, як за змістом, так і за формою сприймання, засоби попередження втомлюваності учнів, концентрації уваги тощо.

- Мікроклімат уроку (загальна атмосфера спілкування, спостережливість учителя, увага до внутрішнього стану дитини, засоби заохочення тощо).

- Реалізація навчального, виховного та розвиваючого потенціалу.

7. Перевірка домашнього завдання:

- Форма перевірки. Поставлені запитання. Вміння слухати. Глибина і правильність учнівських відповідей.

- Робота з класом. Підтримування інтересу.

- Мотивація оцінок.

- Підсумок перевірки. Як зроблено.

8. Зв'язок нового матеріалу з вивченим раніше. Актуалізація.

9. Зміст та методика повторення вивченого:

- Повнота та глибина перевірки.

- Методика повторення, диференціація завдань. Кількість задіяних перевіркою учнів.

- Об'єктивність та аргументація оцінювання.

10. Вивчення нового матеріалу. Вимоги програми. Науковість, зв'язок із життям, систематичність, доступність, співвідношення у матеріалі головного та другорядного. Відповідність матеріалу цілям та завданням уроку.

Аналізуючи матеріал, треба з'ясувати:

- чи дійсно матеріал розкритий;

- чи вміє студент-практикант збуджувати мислення;

- чи вміє мобілізувати дітей на самостійний пошук розв'язання завдань або проблем;

- формування висновків або правил;

- чи допоміг студент-практикант розібратися дітям по суті;

- чи зрозуміли діти новий матеріал, завдяки чому це досягнуто (чітке пояснення нових термінів, використання наочних посібників, вдалих прийомів);

- доступність пояснення і т.д.

* Якщо учні не зрозуміли матеріал, то слід встановити причину (чому, в чому помилки, встановити, як ліквідувати помилки).

11. Методи навчання:

- Оснащеність уроку наочними посібниками, дидактичними матеріалами.

- Обґрунтованість застосованих методів.

- Активізація пізнавальної діяльності.

- Використання методів проблемного навчання.

- Поєднання фронтальної, індивідуальної та групової форм роботи.

- Самостійна робота учнів.

- Методика контролю та обліку знань.

12. Перевірка засвоєного матеріалу:

- Добір матеріалу для формування умінь та навичок.

- Зворотній зв'язок.

- Оцінювання відповідей.

13. Закріплення матеріалу:

- Як організована ця робота, який зміст і характер завдання, його трудність; питома вага самостійності учня при виконанні завдань, логіка.

- Послідовність, цікавість по мірі наростаючої трудності.

14. Домашнє завдання:

- Обсяг, характер і доступність матеріалу.

- Наявність та характер інструктажу.

- Наявність диференційованих завдань.

- Місце домашнього завдання на уроці.

15. Оцінка структури уроку:

- Тип (етапи, структурність їх чергування і логічний взаємозв'язок між ними).

16. Організація навчальної діяльності учнів на уроці:

- Доцільність вибору методів і прийомів, методики використання засобів навчання.

17. Вчитель на уроці:

- Зовнішність вчителя. Його манера триматися, говорити.

- Мова вчителя. Педагогічна майстерність та володіння методикою.

- Обізнаність вчителя з мовознавством та психологією.

- Вплив вчителя на учнів (впевнений, спонукаючий, підбадьорюючий, приязний, серйозний, неприступний, замкнутий, неспокійний, нервовий, поспішний). Його емоційність, міміка, жести.

- Контакт вчителя з учнями.

- Авторитет вчителя, особисті якості вчителя, що впливають на організацію уроку (індивідуальний стиль роботи, чіткість, організованість, вимогливість, тактовність, доброзичливість, швидка реакція, любов до свого предмета).

18. Діяльність учнів на уроці:

- Враження від класу.

- Поведінка учнів на уроці (активні, уважні, самостійні, тактовні; пасивні, безпомічні, недисципліновані, неухважні).

- Готовність учнів до уроку.

- Уміння учнів навчатися (уміння сприймати й осмислювати новий матеріал, швидко і правильно виконувати вправи, правильно застосовувати вивчене в мовній комунікації, уміння помічати і виправляти свої помилки й помилки своїх товаришів, уміння самостійно і творчо працювати).

19. Загальна оцінка уроку:

- Ступінь досягнення навчальної та виховної мети, рівень знань вчителя й учнів, позитивні ознаки та недоліки уроку.

- Пропозиції.

Досконале знання схеми аналізу уроку допомагає не тільки спостереженню за роботою свого товариша, але й сприяє самоконтролю і дає орієнтовну основу для підготовки і проведення своїх уроків.